

KONFERENCJA PRASOWA z okazji prezentacji *Instrumentum laboris* na pierwszą sesję XVI Zwyczajnego Zgromadzenia Ogólnego Synodu Biskupów, 20 czerwca 2023 r.

Prezentacja o. Giacomo Costy, S.I., konsultora Sekretariatu Generalnego Synodu Metodologia zgromadzenia synodalnego

Moim zadaniem jest teraz przedstawienie metodologii pracy, która będzie stosowana podczas Zgromadzenia Synodalnego w październiku 2023 roku.

Ramy odniesienia dla obrad Zgromadzenia stanowi oczywiście Konstytucja Apostolska *Episcopalis Communio* (KE), w szczególności jej art. 13-18. Proponowana metodologia jest zatem kontynuacją metodologii ostatnich Zgromadzeń, z pewnymi zmianami. Są one częściowo podyktowane względami praktycznymi, związanymi ze zwiększoną liczbą członków. Ze względu na zwiększoną liczbę biskupów na całym świecie liczba biskupów jest wyższa: około dwudziestu więcej niż na ostatnim Zwyczajnym Zgromadzeniu Ogólnym w 2018 roku. W następstwie rozszerzenia uczestnictwa zatwierdzonego przez papieża Franciszka w kwietniu, dodanie nie-biskupów również zwiększa liczbę członków. Łącznie spodziewanych jest około 370 członków zgromadzenia, z wyłączeniem ekspertów, podczas gdy w 2018 r. było 267 ojców synodalnych oraz około 50 audytorów.

Zmiany te są szczególnie konieczne, aby odzwierciedlić istotne zmiany w procesie synodalnym. Odzwierciedlają one również fakt, że zbliżamy się do Zgromadzenia Synodalnego po długiej fazie konsultacji i słuchania, w której siedem Zgromadzeń Kontynentalnych wyraziło szereg priorytetów.

Zaskakująco jasne wśród tych priorytetów było pragnienie dalszego stosowania, do wspólnego słuchania i rozeznawania, metody rozmowy w Duchu, która głęboko naznaczyła konsultacyjną fazę podróży synodalnej.

Metoda rozmowy w Duchu Świętym

Rozmowę w Duchu Świętym można opisać jako wspólną modlitwę, której celem jest wspólne rozeznanie i do której uczestnicy przygotowują się poprzez osobistą refleksję i medytację. Uczestnicy wzajemnie ofiarowują sobie dar przemyślanego słowa karmionego modlitwą, a nie zaimprovizowaną na poczekaniu opinię. Rozmowa jest jednak przytępiona, jeśli różne głosy nie są wyartykułowane, a owoce spotkania nie są uchwycone w misyjnym dynamizmie, który wskazuje na działanie. Rozmowa w Duchu jest tym bardziej owocna, im bardziej wszyscy uczestnicy angażują się w nią z przekonaniem, dzieląc się doświadczeniami, charyzmatami i posługami w służbie Ewangelii. Na podstawie tych wypowiedzi rozeznanie wskaże konkretne kroki, do podjęcia których Duch Święty zaprasza Kościół, aby wzrastał w komunii, misji i uczestnictwie.

Doświadczenie fazy konsultacji pokazało, że Rozmowy w Duchu otwierają "przestrzenie", w których wspólnie można zająć się nawet kontrowersyjnymi kwestiami, wokół których, czy to w społeczeństwie, czy w Kościele, czy to osobiście, czy za pośrednictwem mediów społecznościowych, często jest więcej konfliktu niż dialogu. Innymi słowy, Rozmowa w Duchu oferuje realną alternatywę dla polaryzacji.

Dynamika tej Rozmowy w Duchu rozwija się w trzech podstawowych krokach, które można dostosować do różnych sytuacji. Pierwszy etap polega na tym, że każda osoba zabiera głos w oparciu o własne doświadczenie, które zostało przeanalizowane na modlitwie w czasie przygotowań. Drugi krok, który ma na celu budowanie więzi, polega na tym, że każda osoba ponownie zabiera głos, tym razem, aby wyrazić to, co dotknęło ją najgłębiej podczas słuchania i jak usłyszała głos Ducha Świętego. Jest to możliwe tym bardziej, im bardziej każda osoba kultywuje znajomość Pana poprzez medytację Słowa i życie sakramentalne, wzrastając w ten sposób w zdolności rozpoznawania Jego głosu. Wreszcie, pod przewodnictwem Ducha Świętego, trzeci krok poświęcony jest identyfikacji kluczowych punktów, które pojawiły się podczas rozmowy i zebraniu wspólnych owoców pracy z myślą o działaniu. Celem jest osiągnięcie włączającego konsensusu, w którym każda osoba może czuć się reprezentowana, nie zaniebując ani marginalnych poglądów, ani punktów niezgody, które powinny być poddane rozeznaniu, a nie eliminowane.

Jest zatem jasne, że zgromadzenie synodalne nie jest powołane do życia dynamiką ciał parlamentarnych, gdzie debata kończy się głosowaniem, które oddziela większość od mniejszości, ale raczej do życia procesem duchowym, który szuka woli Bożej. Ten duchowy proces oferuje zgromadzeniu synodalnemu możliwość słuchania braci i siostr w Chrystusie, a poprzez nich Ducha Świętego, który, jak powtarza papież Franciszek, jest autentycznym protagoniście. Ci, którzy nigdy nie doświadczyli tego duchowego procesu, mają trudności ze zrozumieniem dynamizmu, który jest z nim związany i który jest definiującym aspektem obecnej metodologii pracy.

Różne etapy zgromadzenia

Prace Zgromadzenia będą podzielone na pięć segmentów, które będą podążać za rozwojem IL (por. rysunki 1 i 2). Jedną z różnic w stosunku do przeszłości będzie wprowadzenie momentów wspólnej modlitwy i różnych celebracji liturgicznych podczas całego Zgromadzenia. Ponadto każda sesja będzie otwierana i zamykana modlitwą.

W pierwszym segmencie obrad zgromadzenie zajmie się sekcją A dokumentu IL, która nosi tytuł "Dla Kościoła synodalnego. Integralne doświadczenie" i wyraża żywe rozumienie synodalności nabyte podczas fazy konsultacji. Celem tego segmentu będzie dalsze skupienie się na podstawowych cechach Kościoła synodalnego i możliwych drogach rozwoju.

Owoce tej pracy będą następnie stanowić horyzont, w ramach którego należy zająć się trzema priorytetowymi kwestiami, które wyłoniły się z fazy konsultacji i zostały przedstawione w części B IL, która wyraża je poprzez powiązanie ich z trzema kluczowymi terminami Synodu: komunია, misja i uczestnictwo.

Jak wyjaśnia IL 44, zmiana kolejności, w jakiej pojawiają się te trzy terminy, z "misją" w centrum, jest zakorzeniona w świadomości powiązań między nimi, które dojrzały podczas pierwszej fazy. W szczególności "komunia" i "misja" są ze sobą powiązane i wzajemnie się odzwierciedlają. Jesteśmy zatem zmuszeni do wyjścia poza dualistyczne pojęcie, w którym "komunia" jest rozumiana jako należąca do sfery relacji wewnątrz wspólnoty kościelnej, podczas gdy "misja" jest rozumiana jako należąca do sfery relacji *poza* wspólnotą, czyli *ad extra*. "Uczestnictwo" z kolei może być rozumiane tylko w relacji zarówno do "komunii", jak i "misji". Z jednej strony "uczestnictwo" jest bardziej konkretne, nadając solidność zarówno "komunii", jak i "misji". Z drugiej strony, "uczestnictwo" otrzymuje ukierunkowanie na ostateczny cel, zapobiegając zredukowaniu go do szaleństwa związanego z roszczeniami, które wielu może wysuwać w odniesieniu do swoich indywidualnych praw.

Każde zagadnienie priorytetowe (B1-B2-B3) zostanie opracowane podczas określonego segmentu zgromadzenia, z pomocą arkuszy roboczych przedstawionych właśnie przez kardynała Hollericha.

Arkusze robocze - po pięć dla każdego zagadnienia priorytetowego - stanowią drugą część II. Stanowią one praktyczne narzędzie ułatwiające pracę w małych grupach (*circuli minores*). Każdy arkusz oferuje pytanie do rozeznania, które jest poprzedzone pewną kontekstualizacją opartą na dokumentach końcowych zgromadzeń synodalnych. Po tym samym pytaniu do rozeznania następuje seria podpowiedzi do modlitwy, osobistej refleksji i pracy w grupie. Podpowiedzi te wyrażają różne perspektywy i wymiary życia Kościoła, zachowując jednocześnie związek z doświadczeniem Ludu Bożego zgromadzonego podczas fazy słuchania. Arkusze robocze nie są więc traktatami na dany temat ani rozdziałami książki, które należy czytać po kolei. Każdy z nich jest furtką do zajęcia się priorytetową kwestią, z którą jest powiązany i może być używany niezależnie od innych arkuszy.

Celem pracy nad sekcją B jest zidentyfikowanie konkretnych kroków, do których wzywa nas Duch Święty, abyśmy wzrastali jako Kościół synodalny, oraz opracowanie propozycji na różnych poziomach, od lokalnego do powszechnego.

Organizacja pracy w segmentach nie eliminuje wzajemnych powiązań między dwiema częściami II. Doświadczenie synodalne Ludu Bożego, o którym mowa w części A, jest horyzontem, w ramach którego umieszczamy traktowanie priorytetowych pytań postawionych w części B. Istotne jest, aby zachować napięcie między przeglądem a identyfikacją kroków, które należy podjąć. Te ostatnie nadają przeglądowi wyrazistości i konkretności, podczas gdy przegląd pomaga nam zachować spójność i zapobiega zagubieniu się w szczegółach.

Owoce pracy zgromadzenia

Ostatni segment prac zostanie poświęcony zebraniu owoców i sformułowaniu ich w tekst, który będzie można przekazać, a w przypadku bardziej konkretnych propozycji, również wdrożyć w okresie między dwiema sesjami (2023 i 2024). Głosowanie umożliwi uchwycenie konsensusu, jakim cieszy się to sformułowanie.

Nie będzie to podsumowanie. Pomędzy dwiema sesjami będziemy kontynuować wspólne wędrowanie w Kościołach i pomiędzy nimi, aby na nowo odczytać to doświadczenie Ludu Bożego i promować niezbędne pogłębienie, zwłaszcza z teologicznego, kanonicznego i duszpasterskiego punktu widzenia. Celem obu sesji pozostaje sformułowanie konkretnych propozycji rozwoju Kościoła synodalnego, które można przedstawić Ojcu Świętemu. Z tego powodu ważne jest, aby zidentyfikować przeszkody, które utrudniają ten wzrost i pogłębić te kwestie, w których nie osiągnięto jeszcze wystarczającego konsensusu. Rok pomiędzy dwiema sesjami będzie miał fundamentalne znaczenie dla sprawdzenia, w jaki sposób można odpowiedzieć na te pytania i zaoferować dalsze elementy do rozeznania zgromadzenia w październiku 2024 roku.

Miejsce

Pozwolę sobie na ostatnie słowo dotyczące miejsca, w którym odbędzie się Zgromadzenie Synodalne. Zgromadzenie odbędzie się oczywiście w Watykanie, ale w Auli Pawła VI. Ta przestrzeń jest wystarczająco duża, aby pomieścić wszystkich uczestników, podczas gdy Nowa Aula Synodalna ledwo pomieściłaby członków bez uwzględnienia ekspertów. Przede wszystkim Aula Pawła VI może być wyposażona w stoły, przy których mogą zasiadać kilkunastoosobowe grupy, co przyspiesza przejście między sesjami plenarnymi a pracą w grupach i, co najważniejsze, ułatwia dynamikę Rozmowy w Duchu. Ci, którzy znają zdjęcia z poprzednich zgromadzeń synodalnych, muszą przygotować się na zaskoczenie, gdy zobaczą te z październikowego zgromadzenia synodalnego w 2023 roku.

Serdeczne podziękowania

Nie mogę zakończyć bez wyrażenia mojej wdzięczności za pracę, którą wykonujecie i będziecie wykonywać w październiku. Synod zajmie się kwestiami o wielkim znaczeniu dla przyszłości Kościoła, a wysiłek włożony w zbudowanie metodologii pracy, która pozwoli na konstruktywną i owocną pracę, był ogromny (nawet jeśli chodzi tylko o przygotowanie dokumentów z bezprecedensowej ilości materiału). Aby jednak ten wysiłek przyniósł owoce, musi zostać zakomunikowany i rozpowszechniony. Dziękujemy zatem Dykasterii ds. Komunikacji i Biuru Prasowemu za ich wsparcie - będziemy nadal z niego korzystać! - a także Thierry'emu Bonaventurze i jego współpracownikom w Sekretariacie Synodu i na całym świecie. Dziękuję wszystkim za waszą pracę.